

?m?k bazar?ndak? orta ixtisas v? pe?? t?hsilin? malik ??xsl?r? yeni imkanlar yarad?lacaq

Az?rbaycanda informal v? qeyri-formal t?hsil formalar? vasit?sil??ld? edil?n bilik, bacarq, s?ri?t? v? t?crüb?nin qiym?tl?ndirilm?sini v? tan?nmas? m?qs?di il? imtahanlar?n keçirilm?sini, onlara pe?? ixtisas?n? t?sdiq ed?n s?n?din verilm?sini qaydas? haz?rlan?b. Bu add?m?n q?sa zamanda öz müsb?t n?tici?sini ver?c?yi ?üb? do?urmur. Bel? ki, bu mexanizmin i?? dü?m?si il? haz?rlanan kadr potensial?n?n ?m?k bazan il? daha ?evikl?laq?sinin qurulmas? eyni zamanda, indiy?d?k müxt?lif üsullarla ?ld? edil?n kompetensiyaların ?m?k bazan il? uzla?mas? t?min edil?c?k.

Ümumiyy?tl?, "Az?rbaycan Respublikas?nda t?hsilin inki?af? üzr? Dövl?t Strategiyas?"na uy?un olaraq pe?? t?hsili istiqam?ti üzr? bir s?ra t?dbirl?r h?yata keçirilir. Yeni qanunvericilik t??bbüsl?ri, "Pe?? t?hsili haqq?nda" qanun v? ona dair haz?rlanan bir s?ra normativ hüquqi s?n?dl?r ?traf?nda aktiv müzakir?l?r apar?l?r. Beyn?lxalq t??kilatların nümay?nd?l?rinin v? ekspertl?rinin i?tirak? il? aparılan növb?ti müzakir?l?rin mövzusu "Informal v? qeyri-formal üsullarla ?ld? ?ld?ndirilmis? s?ri?t?l?rin tan?nmas?". Olub n? G?nc?d? S?naye üzr? Regional Pe?? Kompetensiyalar M?rk?zinin yarad?lmas?na d?st?k? layih?sini ç?rçiv?sində keçiril?n bu müzakir?l?rd? t?hsil naziri Ceyhun Bayramov, ?m?k v? ?halinin social müdafi?si naziri Sahil Babayev, BMT-nin Rezident ?laq?l?ndiricisi Qulam ?shaqzai, Avropa ?tifaq?n?n Az?rbaycandak? Nümay?nd?liyinin, dövl?t qurumlar?n?n pe?? t?hsil mü?ssis?l?rinin ?m?kda?lar?n, beyn?lxalq t??kilatlar?n nümay?nd?l?ri, layih? v? öz?l sektorun t?msilçil?ri, ekspertl?r i?tirak edib.

Pe?? t?hsilin? yeni yana?ma

Pe?? t?hsili ölk?nin sosial-iqtisadi inki?af?na t?kan ver?n iqtisadiyyat?n bütün sah?l?ri üçün ixtisasl? kadr haz?rl???n? t?min ed?n apar?c? t?hsil pill?sidir.

Pe?? t?hsilinin inki?af? insan kapital?n?n formala?mas?na, i?sizliyin aradan qald?r?lmas?na, xüsus?n, g?nc?l?r aras?nda m??ullu?un t?min olunmas?na xidm?t edir. Bunu n?z?r? alaraq, Az?rbaycan hökum?ti son ill?rd? insan kapital?n?n inki?af?ni keyfiyy?tl? ?m?k bazar?n?n formala?d?r?lmas? üçün ixtisasl? i?çi qüvv?sinin haz?rlanmas? istiqam?tində mühüm t?dbirl?r h?yata keçirir. "Pe?? t?hsili v? t?liminin inki?af?na dair Strateji Yol X?rit?si"nin t?sdiq edilm?sini, pe?? t?hsili mü?ssis?l?rində çal??anlar?n bilik v? bacarqlar?n diaqnostik qiym?tl?ndirilm?sini, i?çil?rin ?m?k haqq?n?n h?miyy?tli d?r?c?d? art?r?lmas? bel? t?dbirl?rin, sad?c?, bir neç?sidir.

H?n H?min t?dbirl?r? diqq?t ç?k?n t?hsil naziri Ceyhun Bayramov "Pe?? t?hsili haqq?nda" qanunun q?bul edildiyini yax?n g?l?c?kd? bu sah?nin inki?af? il? b?l?l? h?miyy?tli d?yişiklikl?r?n nail olunmas? istiqam?tində t?kanverici add?m kimi d?y?r?ndirir. Onun fikrinc?, qanunda pe?? t?hsilin? yeni yana?ma?ksini tap?b. Beyn?lxalq t?crüb?y? uy?un olaraq bu pill?nin pe?? t?hsili sisteminin ilk pe??, texniki pe?? v? yüks?k pe?? t?hsili olmaqla, 3 s?viyy?d? f?aliyy?t göst?rm?sini mü?yy?n edilib. Ümumi t?hsil mü?ssis?l?rində ilk pe?? t?hsili üzr? t?mayüllü sinifl?rin yarad?lmas?, pe?? t?hsili mü?ssis?l?rində oxuyanlara t?l?b? statusunun verilm?sini, yüks?k texniki pe?? t?hsili alanlara subsubbakalavr pe??-ixtisas d?r?c?sini verilm?sini, t?l?b?l?r? i? yerində t?crüb? müqavil?si b?lamaq v? minimum ?m?m?khaqq?ndan az olmamaq?rtil? ?m?khaqq?n?n öd?nilm?sini, sosial müdafi?y? ehtiyac? olan ?xsl?r? üçün güz?tl?rin mü?yy?n edilm?sini kimi yeni müdd?alar t?sbit edilib.

Son ill?rd? Nazirl?r Kabinetinin müvafiq q?rarlar?na ?sas?n, Bak v? G?nc? ??h?rl?rində, o cüml?d?n Q?b?l? rayonunda yerl???n 34 pe?? t?hsili mü?ssis?sini bazas?nda müxt?lif istiqam?tli üzr? ixtisasla?m?? 14 pe?? t?hsili m?rk?zi yarad?l?b. K?nd?s?rrüfat istiqam?tində ixtisasla?an Q?b?l? Dövl?t Pe?? T?hsili, elektrik, mexanik, santexnik, tikiliçil?i, t? istiqam?ti üzr? ixtisasla?an Ming?çevir "ASAN Pe??" T?hsil m?rk?zl?ri istifadəy? verilib. Koreya ?qtisadi ?n?nki?af v? ?m?kda?l?q Fondu il? imzalanan kredit sazi?in?gör? 8 ixtisas üzr? pe?? haz?rl???n?n t??kil edil?c?yi S?naye v? nnovasiyalar üzr? Pe?? T?hsil M?rk?zinin tikintisi b?lan?l?b.

Pe?? t?hsilinin müasir m?zmununun formala?mas? istiqam?tində 80-d?n çox ixtisas?n kurikulumu, o cüml?d?n 130-dan çox modul tipli d?rslik haz?rlan?b. 300-d?n çox ixtisas mü?lliminin t?liml?rd? i?tirak? t?min edilib.

Pe?? t?hsili sah?sində at?lan add?mlar h?m d? v? t?nda?lar?n rahatl??ma xidm?t edir. T?hsil naziri "ASAN

Pe?? layihəsinin?hat? dairəsinin buildən?geni?l?ndirilyini xat?rladaraq, art?q bütün "ASAN Xidmət" m?rkəzlərində elektron sənəd qəbulunun tət?kil edildiyini vur?ulay?b. Pe?? t?hsili almaq üçün "ASAN Pe??" layihəsi ç?rçiv?sində 16 mindən çox müraciət olub. Onların 15 mindən çoxu pe?? t?hsili müəssisələrinin t?l?b?si ad?n? qazamb.

2018-2019-cu t?dris ilində?m?k bazar?n?ndəyi??n t?l?blərini nəz?r?alaraq 34-ü?lav?d?y?n yarıdan yeni ixtisas olmaqla 168 ixtisas üzr? t?l?b? qəbulu h?yata keçirilib.

Pe?? ixtisas?n? t?sdiq edən sənədin icbariliyi pe?? t?hsilin? mara?? art?racaq

T?hsil naziri pe?? t?hsili sahəsində beynəlxalq tət?kilatlarla birg? layihələrin icras?n? xüsusi qeyd edib. Hazırda Avropa ?ttifaq? t?rfindən Azərbaycanca "Pe?? t?hsili v? t?liminin inkişaf?na dəstək" texniki yardım layihəsinin icras? u?urla davam etdirilir. ?cra olunan 4 qrant layihəsi hesab?na Gəncə v? Qəbələ ??h?rləri, Cəlilabad, Qax, ?smay?llı v? Bərdə rayonlarında pe?? t?hsilinin keyfiyyətinin art?rılması, t?drisin ?m?k bazar?n?n t?l?blərini uy?unlaşdırılması, t?hsil müəssisələrinin i??götürünlürl? ?m?kda?l??? ç?rçiv?sində i? yerində t?crüb? proqramları n?n h?yata keçirilməsi, s?rsəri?ta?saslı m?zmunun formalaşdırılması, üçün kurikulum t?dris materialları n?n hazırlanması, s?rsəri?tlərin tanınması mexanizminin t?bqi edilməsi kimi fəaliyyətlər h?yata keçirilməkdədir.

T?hsil nazir? 3 ay ?vvəl Nazirlər Kabineti t?rfindən t?sdiq edilən "Azərbaycan Respublikasında ömür boyu t?hsil üzr? Milli Kvalifikasiyalar Ç?rçivəsi" n? d?diqqət ay?r?b. Onun fikrincə, digər ?h?miyyətli cəhətləri ilə yanaşı, Milli Kvalifikasiyalar Ç?rçivəsi ?m?k bazar? ilə t?hsil sistemi arasında ?laqələri gücləndirir, informal v? qeyri-formal üsullarla ?ldə edilmə?səri?tlərin tanınması sistemini t?vqi edir: "informal v? qeyri-formal üsullarla ?ldə edilmə?səri?tlərin tanınması ömür boyu t?hsil konsepsiyası n?n vacib elementlərində hesab olunur, insan kapitalı n?n ?h?miyyətinin artırılması v? rəqabətçi yüksək oldu?u bir dövrdə fərdlər, cəmiyyət v? iqtisadiyyatın inkişaf? üçün bu bacarıqları n? v? səri?tlərin tanınması çox böyük ?h?miyyət kəsb edir. Ölkəmizdə bacarıqları n? bu yolla tanınması v? bundan sonra ?m?k bazar?na daxil olmaq istəyən ??xslərin pe?? ixtisas?n? t?sdiq edən sənədin icbariliyi pe?? t?hsilin? mara??n ?h?miyyətli ??kildə artması na v? m??ullu?a bilavasitə t?sir edəcəkdir".

M??ulluq strategiyası ç?rçiv?sində h?yata keçiriləcəkləri böyük ?h?miyyət kəsb edəcəklər

?m?k v? ?halinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev iqtisadiyyatda müasir meyillərin pe?? t?hsili qarşısında yeni t?l?bləri irəli sürdüyünü v? ?m?k bazar?nda rəqabətçi davamlı ixtisaslı kadrlara t?l?batın artdığını qeyd edib. O, kadr hazırl??? sisteminin inkişaf? istiqamətində kompleks t?dbirlərin h?yata keçirilməsinin vacibliyini vur?ulay?b. Nazirnin fikrincə, Azərbaycanda yeni t?sdiqlənən m??ulluq strategiyası ç?rçiv?sində h?yata keçiriləcəkləri böyük ?h?miyyət kəsb edəcəklər: "Azərbaycan ?m?k bazar?na hər il 100 min nəfər yaxın yeni ??xs daxil olur. Növbəti ç?tinliklərdə bu insan resursları n? ?m?k bazar?n?n t?l?bləri ilə, ?m?k bazar?n? is? insan resursları ilə uzlaşdırmaqdan ibarətdir".

Növbəti dövrlər üçün hansı istiqamətlər üzr? ?m?k bazar?n?n t?vqi edilməli oldu?u proqnozlaşdırılmalıdır:

"M??ulluq bazar?nda kifayət qədər ixtisaslaşmış qüvvəsin? maliklik. Ancaq bu, o demək deyil ki, onları n? səri?t?si v? bacar??? yoxdur. ?ksin?, bu insanlar n?n sildən-nəslə ötürülən səri?t v? bacarıqları mövcuddur. Lakin onları n? bacarıqları n? rəsmi t?sdiq sənədi yoxdur. Bu baxımdan qeyri-formal v? informal bacarıqları n? tanınması mexanizminin yaradılması böyük ?h?miyyət malikidir".

Azərbaycanda kifayət qədər insan h?r hansı pe?? t?hsili müəssisəsinə v? ya ali t?hsil müəssisəsinə bitirməyib, tət?ndi?h?min insanlar üçün d? yeni imkanlar yaratmaq lazımdır. Ali t?hsil müəssisələrinin m?zunları heç d? ?m?k bazar?nda olanları n? kəsmiyyət deyil, ?m?k bazar?nda olan insanlar n? kəsmiyyət orta ixtisas v? pe?? t?hsilin? malik insanlardır. Biz d? h?min insanlar üçün yeni imkanlar tanımalıyıq. Növbəti dövrlər üçün ?m?k bazar?n? hansı pe?? istiqamətləri üzr? t?vqi etməli oldu?umuzu müəyyənli?dirməliyik. Mövcud insan resursları n? potensialından tam

istifadə etməyi çətinləşdirməli deyil".

S.B.S.Babayevin fikrincə, Milli Kvalifikasiya Çərçivəsi təsdiqləndikdən sonra 270 köhnə peşə standartına uyğunlaşdırılmalı, 88 pilləli təhsil modelinə keçidləndirilməli, standartlar yenilənməli, ümumilikdə dünyada olan 6000 peşənin, Azərbaycan mövcud olan peşələrinin 95 faizini təhəssüs edən 1000 öndümlü peşə üzrə standartların hazırlanması ilə bir yekunlaşdırılmalıdır.

Konkret peşə sahəsində formal universitet deyilən olmayan insanlar üçün daha geniş imkanlar

BMT-nin Rezident Əlaqələndiricisi, BMT-nin İki Afriqa Programının Azərbaycan Rezident Nümayəndəsi Qulam Saqzadəyə keçirilən layihələrin ölkədə peşə təhsili sisteminin məzmun və keyfiyyətinin yaxşılaşdırılmasına töhfə verən qənaətinə görədir. Onun fikrincə, informal və qeyri-formal qaydada səriştələrin tərtibatı Azərbaycan formal məktəb sistemlərində nəzərdə tutulan imkanların tərtibatıdır. Və təsdiqlənmiş bəzi məsələlərdən ilkin cəhd olacaq. Beynəlxalq təşkilatlarla birgə icra edilən "informal və qeyri-formal üsullarla təhsil olunmuş səriştələrin tərtibatı" layihəsi peşə təhsili imkanlarının genişləndirilməsinə yönəlib.

Q.Saqzadənin fikrincə, yerli və xarəi təhsil təminatı vətəndaşların daimi təhsil mərkəzləri yaratmaq Azərbaycan xalqı üçün həyata keçirilən tədbirlərdən biridir. "Dünyanın bir sıra ölkələrində bu təcrübə milli məktəblərdə və sənədlərdə qanunvericiliyə qanuni şəkildə daxil edilib. Bu da konkret peşə sahəsində formal universitet deyilən olmayan insanlara daha geniş imkanlar yaradacaq".

...hərmin insanlar üçün məktəb bazarında iştirak çox vacibdir

A. Avropa tərtibatının Azərbaycan Respublikasında Nümayəndəliyinin məsləhətləri və zərurətini icra edən A. Aleksandra Nerisani Avropa tərtibatı ilə Azərbaycan arasında qurulan əlaqələrin yüksəlməsinə töhfə verən qənaətinə görədir. Bu əlaqələrdə peşə təhsili istiqamətində həyata keçirilən tədbirlərin, xüsusən birgə layihələrin xüsusi dəyəri vardır. A. Nerisani Avropa tərtibatı ilə Azərbaycanın təhsil sisteminə verilən dəstəyin bundan sonra da yüksək səviyyədə davam edəcəyini deyib.

A. Nerisani bu fikirdədir ki, Azərbaycan Respublikasında bir çoxlar öz evində - formal təhsil sistemində nəzərdə tutulan çox zəruri təcrübə, bacarıqları bilikliyə çevirməkdədir. "Etiraf edirik ki, ölkəmizin milli səviyyədə iştirakçıların hərmin insanlar üçün məktəb bazarında iştirak etməsi çox vacibdir. Onların cəmiyyətdə verdikləri töhfə böyük ola bilər. Biz hesab edirik ki, vətəndaşlara bu kimi imkanlar verilməli və bununla bəzi səmərəli bazas hazırlanmalıdır, onları bacarıqları və səriştələri rəsmi şəkildə tərtibat etməliyəm. Hətta onlar bunu edəndən sonra təhsil və tərtibatını davam etdirə bilər".

...götürülməli təhsil sistemi arasında məktəblərin hər mərhələdə zəruridir

Məktəb bazarının dəyişməsi ilə bağlı olan, uyğun olaraq mühüm ixtisaslar və istiqamətlər üzrə bugünkü tərtibatın gətirdiyi təhsil sistemi arasında məktəblərin zərurətini çevirir. Peşə təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin direktoru vəzifəsinə Amil İsmaili Strateji Yol Xəritəsinin əsas strateji hədəflərindən biri kimi bu məsələyə diqqət çəkib. Azərbaycanın məktəb bazarında müəyyən qədər uyunsuzluq yarandıqca deyən A. İsmaili bunu təhsil müəssisələrində hazırlanan kadrlarla məktəb bazarında tərtibat olunan kadrlar arasında tarazlığın olmaması ilə izah edib. Onun fikrincə, Strateji Yol Xəritəsində qəbul edilən əsas strateji hədəflər yalnız peşə təhsili pilləsində deyil, təhsilin bütün pillələrində qeyri-formal və informal səriştələrin tərtibatıdır. Odu ki, gələcək fəaliyyətin müəyyən edilməsi istiqamətində yerli və

beynəlxalq ekspertlərin iştirakı ilə iştirak bir sənədin hazırlanması qərara alınıb. A. Əlilinin fikrincə bu, yəni sənədlərin hazırlanması prosesində də iştirak götürünlər? məkda?l? q çərçivəsində fəaliyyət zəruridir: "Hər yeni təhsil proqramının hazırlanmasında da, peşə standartlarının müəyyənləşdirilməsində də iştirak götürünlərin maraqları, onları istəyinə uyğun kadr hazırlamaq prioritet kimi müəyyən olunub".

Sərişlərin tanınması imtahanla olacaq

Maraqlıdır, bəzi vətəndaşların peşə təhsili sahəsi üzrə qeyri-rəsmi və informel təhsil formaları vasitəsilə idəndikləri sərişlərin tanınması prosesi hansı formada həyata keçiriləcək?

Peşə Təhsili üzrə Dövlət Agentliyinin Təhsil standartları və tədris resursları şöbəsinin müdiri Məcid Bayramlı sərişlərin tanınması üçün iki hissədən ibarət proses olacağını açıqlayıb: "Prosesin bir hissəsini yazılı, yaxud digər formada keçirilən proses kimi, digər hissəsini praktik formada həyata keçirilən imtahan kimi görürük. Nəzəri hissə testlə keçirilə bilər. Prosesin praktik hissəsində imtahan götürülməli xslrin həmin sahə üzrə mütəxəssis olması vacibdir. Buna görə də ekspertlərin müəssisələri təmsil edən mütəxəssislərdən ibarət olması naüüstünlük verir. Qiymətləndirilmənin təkkili üçün infrastrukturun olması da vacibdir. Odur ki, sertifikatlaşdırma keçiriləcəyi müəssisələr də müəyyənləşməlidir".

M.Ə.M.Bayramlı qeyd edib ki, sərişlərin tanınması prosesini idarə edəcək Sertifikatlaşdırma Mərkəzinin qurulması nəzərdə tutulub. Sertifikatlaşdırma Mərkəzi sərişlərin tanınması üzrə bütün normativ sənədləri hazırlayan, bütün prosesləri təkkil edəcək qurum olacaq. Hazırda mərkəzin hansı formada qurulması üzrə danışıqlar aparılır. Yaxın gələcəkdə mərkəzin normativ hüquqi bazası formalaşdırılmas nəzərdə tutulur.

M.Bayramlı əlavə edib ki, sərişlərin tanınması prosesinin məntiqi nəticəsi olaraq veriləcək sənədləri qəbul zamanı tanınacaq Onun sözlərinə görə, sərişlərin tanınması prosesinin həyata keçirilməsi üçün ilkin olaraq sənədlərin qəbulu aparılacaq. Bu zaman müraciət edənlərin xsl iddia etdiyi ixtisas üzrə bilik və bacarıqları səviyyəsi fəaliyyət olaraq yoxlanılacaq.

"İki ilkin proses yekunlaşandan sonra imtahan mərhələsi gəlir. Bu mərhələ yazılı və praktik olmalıdır, imtahanın nəticələri uyğun olaraq müvəffəqiyyətli nəticə göstərən xsl dövlət nümunəli sənədlərdə edəcək. İmtahanda azaa nəticə göstərən xslrin təlimləri cəlbini nəzərdə tuturuq. İstəyən olan xsl üçün apelyasiya istəyinin verilməsi imkanları da yaradılmas nəzərdə tutulub".

Peşə təhsilinin sosial-iqtisadi inkişafda rolunu qəbul etməliyə

Dövlət-özəl məkda?l??? sahəsində beynəlxalq təcrübəyə dair beynəlxalq ekspert Brian Milton hesab edir ki, bazar iqtisadiyyatında dövlət və özəl sektorun tərfda?l??? təhsillə mək bazarın? laq?l?ndirən bir vasitədir. Ekspert deyir ki, təhsil xidmətlərinin maliyyəlişdirilməsi və həyata keçirilməsi ilə bə?l? dövlət və özəl sektorun üstünlüklərini tamamlamaq və bu strukturlar bir araya gətirmək məqsədi ilə çərçivə strukturu yaradılır. Avropa ittifaqı ölkələrində, Avstraliyada AB-da bundan istifadə edilir. Bəqladə, Almaniya, İrlandiya təcrübəsinin xüsusi cəhətlərini diqqətə yetirən mütəxəssis karyerada düzgün istiqamətləndirmək üçün bu məkda?l???n xüsusi təhmiyyəti qeyd edib: "Peşə təhsili və təliminin bütün səviyyələri rində innovasiyalara töhfə vermək, sahibkarlıq təvii etmə və iqtisadi mükəmməliyi təbliğ etmə potensialı qiyətləndirməliyə. Peşə təhsili və təliminin sosial-iqtisadi inkişafda rolunu qəbul etməliyə. Bu və digər vətəndaşların bacarıqların biznes məliyyatlarında istifadəsi baxımından peşə təhsili və təlimi çox vacibdir".

